

Realizacja programów pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie

Jerzy Szczepaniec

Specjalista – superwizor

w zakresie przeciwdziałania

przemocy w rodzinie

(certyfikat IPZ PTP-*Niebieska Linia* - Warszawa)

Dlaczego trzeba pracować ze sprawcą ?

- nie mają wiedzy o przemocy – za przemoc uznają tylko agresję fizyczną
- mechanizm kulturowy „pozwalający” na zachowania z „góry” w relacji z partnerką i dziećmi
- nie potrafią inaczej – tak zawsze było wolno, było to skuteczne, uznane
- alkohol usprawiedliwia agresję (przemoc) – „To nie ja”
- „to one (inni) prowokują moje zachowania” – nie moja odpowiedzialność
- odwetowe zachowania (kobiet, rodziny) wobec OSP - za ich dotychczasowe działania (udowodnione i „ocenione” przez wyrok sądu)

ETIOLOGIA ZACHOWAŃ PRZEMOCOWYCH

- stereotypy "praw i obowiązków" w relacjach rodzinnych; rolach pełnionych przez członków rodziny – żony/matki, męża/ojca – „**normy społeczno-kulturowe**”;
- wpływ doświadczeń każdego z małżonków – członków rodziny na aktualne funkcjonowanie w rodzinie (*wyniesione z rodzin macierzystych wzorce, własny system wartości, przeżyte sytuacje traumatyczne, własne oczekiwania dot. życia rodzinnego...*);
- osobiste uwarunkowania – **typ osobowości, sposób socjalizacji:**
wykształcone umiejętności społeczne w relacjach z ludźmi ogólnie i rodzinnymi; umiejętności bycia/radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konfliktowych - przeżywania emocji i ich wyrażania; indywidualne cechy poznawcze - sprawność intelektualna, stan zdrowia (w tym uzależnienia...);

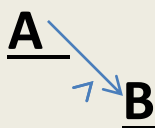
POJĘCIE – ISTOTA ZJAWISKA PRZEMOCY

- fizyczna - psychiczna - ekonomiczna - seksualna
- aspekty przemocy:
  - nierównowaga sił (pozycji) – **relacja skośna**
  - intencjonalność (mentalność, przyjęte stereotypy)
  - wyrządzanie krzywdy, szkody II osobie
  - jest procesem (choć mocne akty – jednorazowe)

**Stanowienie władzy i kontroli nad II osobą –
pozbawianie jej mocy.**

Dlaczego trzeba pracować z ODP (ofiara) ?

- **Przemoc – jako zjawisko w relacji skośnej**

A   B   (agresja; konflikt)

- Relacja przemocowa narzuca konieczność pracy z osobami doświadczającymi przemocy (ODP) – zakresie:
  - świadomości uczestnictwa w procesie, a nie „tylko” w incydentach przemocy
  - wiedzy o zjawisku, mechanizmach przemocy
  - ukierunkowania **na wzmacnianie** ODP:
    - umiejętność wyrażania emocji, własnego zdania, oczekiwań;
    - komunikacja – asertywność
  - wiedzy o sposobach i miejscach udzielania pomocy

PODSTAWOWA PRZESŁANKA PRACY W PKE

- zachowania o cechach przemocy - w dominującym stopniu - wynikają z nabytego w toku doświadczeń życiowych sposobu funkcjonowania w relacjach społecznych/rodzinnych – mają podłoże psychospołeczne – społeczno-kulturowe
  - skoro tak się – **niewłaściwie! nauczyłeś** - to jest szansa **abyś nauczył się inaczej – prawidłowo!**
  - proces nabywania niewłaściwych zachowań trwał długo - proces **korekcji też musi potrwać!**

STANDARD TREŚCI PROGRAMU

- **edukacja na temat kulturowo-obyczajowych** zjawisk wspierających pozytywne normy i przeciwstawiających się przemocy oraz konfrontowanie ze stereotypami promującymi przemoc,
- **promocja wartości i idei wspierających godność osoby, dobro rodziny,** równość płci oraz prawa kobiet i dzieci, a także odpowiedzialność za osobiste decyzje i gotowość ochrony słabszych,
- **stosowanie procedur behawioralno-poznawczych** w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą,
- **uczenie umiejętności konstruktywnej komunikacji interpersonalnej oraz samokontroli.**

ORGANIZACJA

- Min. 60 godzin zajęć – najczęściej 4 h x 15 tygodni
- Prowadzą przygotowani trenerzy - najczęściej para kobieta -mężczyzna
- Finansowanie – budżet państwa (województwa)
- Środki wystarczają na co najmniej 1 edycję (3 miesiące) w roku dla **każdego powiatu** w województwie
- Organizatorem – głównie – jest PCPR; prowadzi nabór i kwalifikację do programu (*np. w uzależnieniu alk. i nark. wskazane jest najpierw przejście I etapu leczenia odwykowego*)

Programy psychologiczno-terapeutyczne

- Preferencyjne wskazania do udziału w programie psychologiczno-terapeutycznym mają **pary małżeńskie**, których relacja miała charakter przemocowy, a które wykazują pozytywną motywację do pracy nad korekcją/rozwojem relacji rodzinnych.
- *Celem programu jest **poprawa jakości życia rodzin** dotkniętych przemocą, poprzez **rozwijanie i utrwalanie kompetencji sprawców przemocy** w zakresie komunikacji z osobami najbliższymi, bez stosowania przemocy.*

Zawartość merytoryczna i szczegółowe treści

- edukacja w zakresie podstawowym dotycząca:
  - zjawiska przemocy w rodzinie (*szczególnie dla osób, które nie uczestniczyły w zajęciach programu kor-ed*),
  - style komunikacji w relacji – (agresywny, uległy, asertywny,
  - rola emocji w relacji, umiejętność wyrażania emocji bez agresji
- rozwijanie i utrwalanie komunikacji bez przemocy z osobami najbliższymi,
- poznawanie siebie w relacjach:
  - diagnozowanie osobistych uwarunkowań, blokad, zasobów mających wpływ na funkcjonowanie w relacjach,
- analiza **swoistych dla danego związku** czynników zagrożenia i czynników wzmacniających pozytywny rozwój relacji,
- wyznaczanie kierunków rozwoju relacji związku (rodziny) – strategia własnych działań uczestników programu i wspomagania się specjalistami

Charakter spotkań – bloki tematyczne

- **spotkania diagnostyczne** – rozeznanie potrzeb, trudności w relacji i wzajemnych oczekiwań partnerów/małżonków, dotyczących programu oraz przyszłego życia rodziny,
- **spotkania edukacyjne** – przekaz i praca warsztatowa w obrębie treści założonych w programie i wynikających z diagnozy sytuacji uczestników,
- **spotkania korekcyjne** – analiza mechanizmów i czynników wpływających na stan relacji, budowanie pozytywnych aspektów wpływu na relację, ćwiczenie komunikacji w relacji, rola informacji zwrotnych, w tym od osoby(-ób) prowadzącej(-ych), tworzenie strategii rozwoju relacji po zakończeniu programu - kontynuacji w kontakcie z innymi specjalistami.

Organizacja, rekrutacja

- Rekrutacji dokonują:
- organizatorzy PPT– na podobnych zasadach jak w PKE, poprzez:
  - przekaz informacji do instytucji współpracujących: sądy, prokuratura, inne;
  - bieżącą współpracę z OPS, PCPR;
  - umieszczanie informacji na stronach internetowych, ulotkach;
- osoby prowadzące program (pke, pt-t), zwłaszcza spośród byłych/obecnych uczestników programu korekcyjno-educacyjnego.

Dziękuję za uwagę

Jerzy Szczepaniec